Τα αποτελέσματα του προγράμματος «Λυσιστράτη» για τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας

■ ΑΡΗΣ ΜΠΕΡΖΟΒΙΤΗΣ
Δημοσιογράφος, Ειδικός συνεργάτης

Η Ιατρική Σχολή του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, μέσω του ενημερωτικού και ερευνητικού Προγράμματος «Λυσιστράτη», με επιστημονικό υπεύθυνο τον καθηγητή Μαιευτικής και Γυναικολογίας του Α.Π.Θ., Θεόδωρο Αγοραστό, συμβάλλει στην πανευρωπαϊκή προσπάθεια με στόχο τη νέα στρατηγική πρόληψης του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας.

Οι νέες δυνατότητες πρωτογενούς και δευτερογενούς πρόληψης της νόσου αυτής, που κοστίζει τη γονιμότητα, αλλά και τη ζωή σε μεγάλους αριθμούς νέων γυναικών (2η αιτία θανάτου από καρκίνο των γυναικών παγκοσμίως καθώς και 2η αιτία θανάτου από καρκίνο γυναικών 20-49 ετών στην προηγμένη Ευρώπη), υπόσχονται πολύ ευοίωνες προοπτικές όσον αφορά στην καταπολέμηση και την πιθανή εξάλειψή της στο μέλλον.

Για την επιτυχή εφαρμογή ενός Νέου Προγράμματος Προληπτικής Ιατρικής απαιτείται μια προεργασία σε δείγματα πληθυσμού για να αποκομιστούν στοιχεία σχετικά με τις ιδιαιτερότητες του γηγενούς πληθυσμού κάθε περιοχής. Αυτήν την πολύτιμη και εκ των ων ουκ άνευ επιστημονική προετοιμασία ανέλαβε η Α' Μαιευτική και Γυναικολογική Κλινική του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση για τον Καρκίνο του Τραχήλου (ECCA). Η διαδικασία αυτή φέρει το κωδικό όνομα «Πρόγραμμα Λυσιστράτη» και αφορά σε δύο στόχους: α) στην πλήρη και ευρεία επιστημονική ενημέρωση του κοινού και των επιστημόνων πάνω στα θέματα πρόληψης του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας και β) στην καταγραφή της σημερινής κατάστασης στις Ελληνίδες γυναίκες (από πλευράς επιπολασμού του ιού των ανθρωπίνων θηλωμάτων (HPV), που αποτελεί και την αιτία της νόσου, συχνότητας της μόλυνσης, υποτύπων του ιού που αφορούν στις Ελληνίδες, σχετικών επιδημιολογικών δεδομένων, επίπτωσης των προκαρκινικών και διηθητικών μορφών της νόσου, κ.ά.).

Το Πρόγραμμα «Λυσιστράτη» εφαρμόστηκε μέχρι στιγμής σε 3.581 γυναίκες κατοίκους μικρών χωριών (π.χ. Αγ. Δημητρίου Πιερίας, χωριών Πρεσπών και Περάσματος Φλώρινας, Σκίαθου, Ιερισσού Χαλκιδικής, Νέας Σάντας Κιλκίς, Νέας Μεσημβρίας Θεσ/νίκης, κ.ά.), επαρχιακών πόλεων (π.χ. Δράμας, Φλώρινας, Ξάνθης, Κοζάνης, Βέροιας, Πάτρας, Κέρκυρας, Αλεξανδρούπολης, Ηρακλείου Κρήτης, Τρικάλων, κ.ά.) και μεγαλουπόλεων (Θεσσαλονίκης, Πειραιά) και συνεχίζεται με στόχο να καλύψει όλη την επικράτεια. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το Σεπτέμβριο του 2005 και η πρώτη φάση του ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2007. Οι γυναίκες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα απάντησαν σε ειδικό ερωτηματολόγιο του Προγράμματος για τη συλλογή επιδημιολογικών στοιχείων και υποβλήθηκαν δωρεάν στο λεγόμενο «HPV DNA τεστ» (λήψη κυτταρικού υλικού από τον τράχηλο της μήτρας για την ανίχνευση του ιού).

Από τις 3.581 γυναίκες που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, το 6,9 % αποδείχθηκε να είναι φορέας των υψηλού κινδύνου τύπων του ιού, οι γυναίκες δε αυτές ελέγχθηκαν περαιτέρω για τη διάγνωση και -όπου χρειαζόταν- θεραπεία πιθανών αλλοιώσεων στον τράχηλο της μήτρας. Όπως και στις άλλες χώρες, το ποσοστό θετικών στον ιό γυναικών είναι μεγαλύτερο σε νεαρές γυναίκες (13-27% σε ηλικίες 20-29 ετών), το ποσοστό δε αυτό ελαττώνεται σημαντικά με την πάροδο της ηλικίας. Ο πιο συχνά ανιχνευόμενος υπότυπος του ιού (1,69% στο σύνολο των γυναικών και 24% στις θετικές γυναίκες) είναι ο 16, που είναι και ο κύριος υπεύθυνος για τις αλλοιώσεις του τραχήλου. Ενδιαφέρουσα είναι και η διαπίστωση ότι κάτω από το 30% των Ελληνίδων κάνει τακτικά τεστ Παπανικολάου (μόνο 14% των γυναικών 20-29 ετών) και η μη διενέργειά του οφείλεται κυρίως σε ανασφάλεια και φόβο για το αποτέλεσμα.

Τα αποτελέσματα τόσο της καταγραφής της παρούσας κατάστασης στις Ελληνίδες από πλευράς διάδοσης του ιού, όσο και της ενημέρωσης των ιατρών αλλά κυρίως του ευρέος κοινού για την αιτιολογία της νόσου, τις δυνατότητες πρόληψης και τις ιδιότητες του εμβολίου που προφυλάσσει από τη μόλυνση από τον ιό αναμένεται ότι θα αποτελέσουν πολύτιμη βοήθεια προς τους Δημόσιους Φορείς Υγείας για τον πλέον εμπεριστατωμένο και λυσιτελή σχεδιασμό του Νέου Προγράμματος Προληπτικής Ιατρικής για το γυναικείο πληθυσμό όσον αφορά στην πρόληψη από τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας. Έτσι, με την εφαρμογή ενός Νέου Προγράμματος Πρόληψης, η σημαντική ελάττωση του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας αποτελεί πλέον ρεαλιστική προοπτική και πιθανόν μελλοντικά να γίνει εφικτή και η πλήρης εξάλειψη της νόσου.

Η διεξαγωγή του Προγράμματος «Λυσιστράτη» είναι υπό την αιγίδα της Πρυτανείας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, υλοποιείται με τη συνεργασία και την υποστήριξη των αρχών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Διευθύνσεων των Γυναικολογικών Κλινικών των Νοσοκομείων, πολλών Οργανώσεων Γυναικών από τις αναφερθείσες περιοχές και άλλων φορέων. Η μέχρι στιγμής χρηματοδότηση του Προγράμματος βασίζεται σε χορηγίες της Πρυτανείας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, του Ιδρύματος Μποδοσάκη, του Ιδρύματος Παπαγεωργίου, Εταιρειών, καθώς και σε εθελοντικές προσφορές ιδιωτών. Στο Πρόγραμμα αυτό όλοι οι συμμετέχοντες, ιατροί και νοσηλευτικό προσωπικό, εργάσθηκαν εθελοντικά και αφιλοκερδώς. IB